

C-161/24. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2024. február 29.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Krajský soud v Brně (brnói regionális bíróság, Cseh Köztársaság)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2024. február 29.

Felperes:OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s.
(zeneművekhez fűződő jogok szerzői jogvédő egyesülete)**Alperes:**

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Az alapeljárás tárgya

Az alapeljárás tárgyát az a kérdés képezi, hogy a közös jogkezelő szervezet visszaélt-e erőfölényével azáltal, hogy a szálláshelyeknek díjat számított fel azért, mert a szobákban lehetővé tette a televízió- és rádióhasználatot, függetlenül attól, hogy a szobákban megszálltak-e.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Értelmezhető-e úgy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 102. cikkének a) pontja, hogy az e cikk értelmében vett erőfölénnyel való visszaélésnek minősül azon közös jogkezelő szervezet magatartása, amely valamely tagállamban tényleges monopóliummal rendelkezik, és a szálláshely-üzemeltetőkkel szemben a szerzői jogi védelem alatt álló művek vendégek magáncélú elszállásolására szolgáló szobákban elhelyezett televízió- és rádiókészülékek segítségével történő hozzáférhetővé tételének engedélyezéséért a

szálláshelyek egyes szobáinak tényleges kihasználtságára tekintet nélkül díjat számít fel?

2. Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén az ilyen gyakorlatot a) a tisztességtelen üzleti feltételek alkalmazása vagy b) túlzó árazás alapján kell-e értékelni?

– Ha a megfelelő mérce a tisztességtelen üzleti feltételek alkalmazása, milyen konkrét tesztet kell alkalmazni ennek értékeléséhez?

– Ha a megfelelő mérce a túlzó árazás, milyen konkrét tesztet kell alkalmazni ennek értékeléséhez, az általános „United Brands-tesztet” vagy annak konkrét módosított változatát?

3. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 102. cikke a) pontja megsértésének az első kérdésben említett magatartás tekintetében történő bizonyításához bizonyítani kell-e a versenyre gyakorolt tényleges vagy potenciálisan negatív hatásokat (köztük a fogyasztók jólétére gyakorolt hatásokat és az erőfölényben lévő piaci szereplő magatartásának kizsákmányoló hatásait)?

4. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 102. cikkének a) pontja megsértésének az első kérdésben említett magatartás tekintetében történő bizonyításához bizonyítani kell-e a magatartásnak az Európai Unió tagállamai közötti kereskedelemre gyakorolt jelentős hatását, vagy elégséges annak észszerű feltételezése, hogy ilyen hatás fennállhat anélkül, hogy annak tényleges mértékét vizsgálni kellene?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ):
102. cikk

[Az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló 2002. december 16-i tanácsi rendelet: 3. és 5. cikk

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže (a verseny védelemről szóló 143/2001. sz. törvény):

11. §-a (1) bekezdésének a) pontja:

„Tilos az erőfölénnyel más versenytársak vagy a fogyasztók kárára visszaélni. Erőfölénnyel való visszaélésnek minősül különösen: a) a tisztességtelen feltételek közvetlen vagy közvetett előírása más piaci szereplőkkel kötött szerződésekben, különösen olyan szolgáltatás előírása, amely a szerződéskötéskor nyilvánvalóan aránytalan a nyújtott ellenszolgáltatáshoz képest.”

22a. § (1) bekezdésének c) pontja:

„A gazdasági tevékenységet folytató jogi személy vagy természetes személy megsérti a versenyjogot, ha [...] c) a 11. § (1) bekezdésének megsértésével erőfölényével visszaél.”

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A felperes egyike a Cseh Köztársaságban működő hat közös jogkezelő szervezetnek, amelyek e területen *de facto* monopóliummal rendelkeznek.¹ 2008. május 19. és 2014. november 6. közötti időszakban a felperes csehországi szállodáknak és egyéb szálláshelyeknek a televízió és a rádió szobákban való használatának lehetőségéért akkor is díjat számított fel, ha e szobák egy része üresen állt. A díjak azonos összegűek voltak, függetlenül attól, hogy a szobákban ténylegesen megszálltak-e. Az Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (versenyvédelmi hivatal, Cseh Köztársaság; a továbbiakban: hivatal) 2019. december 18-i határozatával (a továbbiakban: a hivatal határozata) megállapította, hogy a felperes visszaélt erőfölényével, és megsértette az EUMSZ 102. cikk a) pontjában foglalt tilalmat. Következésképpen a hivatal 10 676 000 CZK (azaz körülbelül 429 000 EUR) összegű bírságot szabott ki a felperesre, és eltiltotta az állítólagos magatartástól.
- 2 A hivatal szerint a felperes magatartása révén tisztességtelen üzleti feltételeket írt elő a zenei, irodalmi művek, színművek, zenés színművek, koreográfiai művek, pantomim műsorok, audiovizuális művek, képzőművészeti alkotások, építészeti és audiovizuális művek vizuális részei szerzői jogai csehországi szálláshelyek szobáiban rádió- és televíziós műsorok vételére alkalmas berendezések segítségével történő felhasználása engedélyezésének piacán. A felperes tehát visszaélt erőfölényével a szálláshelyek üzemeltetőinek kárára, és a szerzői jogok gyakorlása terén potenciálisan hatással volt a tagállamok közötti kereskedelemre.
- 3 A felperes fellebbezést nyújtott be a hivatal határozata ellen, amelyet a hivatal elnöke 2020. november 23-i határozatával elutasított (a továbbiakban: a hivatal elnökének határozata). A felperes e határozatot megtámadta a kérdést előterjesztő bíróság előtt.

Az alapeljárásban részt vevő felek érvelése

- 4 Az eljárásban részt vevő felek között nem az ügy alapjául szolgáló tényállást, hanem e helyzetnek az EUMSZ 102. cikk a) pontja szerinti jogi minősítését illetően áll fenn vita. Az eljárásban részt vevő felek különösen abban nem értenek egyet, hogy a Bíróság mely ítéletére kell hivatkozni az ügy érdemi elbírálásához.

¹ Lásd még: a Bíróság 2014. február 27-i OSA ítélete (C-351/12).

- 5 Az eljárásban részt vevő felek összesen öt, az uniós jog hatálya alá tartozó kérdésben nem értenek egyet, ezek a következők: i. a SABAM-ítélet² alkalmazhatósága, ii. az alkalmazott tisztességtelen üzleti feltételek tesztjének helyessége, iii. a United Brands ítélet,³ a SABAM-ítélet és az AKKA-ítélet⁴ alkalmazhatósága, amennyiben a felperes magatartását a túlzott mértékű árak alkalmazása szempontjából kellene értékelni, iv. a verseny torzításának ténybeli eleme és az ezzel kapcsolatos bizonyítási követelmény, valamint v. a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt érzékelhető hatás bizonyítása.

i. A SABAM-ítélet alkalmazhatósága

- 6 A hivatal elnökével ellentétben a felperes azt állítja, hogy a jelen ügy a SABAM-ítélet fényében vizsgálható. Ténybeli és jogi szempontból is ezen ítélet áll a legközelebb a jelen üggyhez. Amíg a SABAM-ügyben az előadott művek számának általános jelleggel történő figyelembevételéről volt szó, addig a jelen ügyben a közönség általános jelleggel történő figyelembevételéről van szó, azaz a szobák kihasználtságának figyelmen kívül hagyásáról, a felperes álláspontja szerint pedig ez nem változtat az ügy lényegén, és főszabály szerint ugyanarról a kérdéstről van szó, a jogdíj *megállapításának módján* alapuló magatartás jellegéről.⁵
- 7 A Bíróság a SABAM-ügyet nem a *tisztességtelen üzleti feltételek*, hanem a *túlzott mértékű árak alkalmazásának* formájában megvalósuló erőfölénnyel való visszaélés kritériuma szempontjából vizsgálta. A felperes szerint ezt a kritériumot a hivatalnak is alkalmaznia kellene. A felperes ezt a hivatal súlyos mulasztásának tartja.
- 8 Ezenfelül a felperes szerint a jogdíj mértékét egészében kell értékelni. A SABAM-ítélet szerint a közös jogkezelő szervezetek nem kötelezhetők arra, hogy minden esetben vegyék figyelembe a zeneművek többszörözésének különböző területeire jellemző sajátos körülményeket. A jogdíjak megállapításának módjára vonatkozó korlátozások nem vonatkozhatnak rájuk, feltéve, hogy a megállapítás e módja nem vezet túlzott mértékű díjhoz.⁶
- 9 A felperes szerint a SABAM-ügyben a díjazást minden esetben – legalább részben – olyan művek után is felszámították, amelyeket nem adtak elő a fesztiválon. A jelen ügyben a díjat részben arra az időszakra is felszámították, amikor egyes szobák üresen álltak. A felperes hangsúlyozza, hogy a hivatal

² A Bíróság 2020. november 25-i SABAM ítélete (C-372/19) (a továbbiakban: SABAM-ítélet).

³ A Bíróság 1978. február 14-i United Brands ítélete (C-27/76) (a továbbiakban: United Brands ítélet).

⁴ A Bíróság 2017. szeptember 14-i AKKA-ítélete (C-177/16) (a továbbiakban: AKKA-ítélet).

⁵ Hivatkozással a főtanácsnok SABAM-ügyre vonatkozó indítványára (17. pont).

⁶ A SABAM-ítélet 46. pontja.

elnöke nem veszi figyelembe a műveknek a fesztiválokön való előadásáért (mint a SABAM-ügyben) és a szálláshelyek szobáiban történő hozzáférhetővé tételéért fizetendő jogdíjak közötti ténybeli különbségeket. A fesztiválok jellegéből következik, hogy azokon a művek nyilvánosságához közvetítésére kerül sor. Előfordulhat azonban, hogy konkrét fesztiválon akár csak egyetlen művet sem adnak elő a közös jogkezelő szervezet repertoárjából. Ilyen helyzetben a jogdíjfizetés követelése indokolatlan lenne.

- 10 A műveknek a szálláshelyek szobáiban történő hozzáférhetővé tételéért járó jogdíjakat évente egyszer utólag fizetik meg a közös jogkezelő szervezeteknek. A bizonyossággal határos valószínűséggel az év így meghatározott időtartama alatt minden egyes szobában legalább egy vendéget elszállásolnak. Abban az éves időszakban, amelyre a felperes jogdíjat számít fel, a szobák közel 100 százalékában szerzői jogi védelem alatt álló művet tettek hozzáférhetővé.
- 11 Ezzel szemben a hivatal elnöke úgy véli, hogy a SABAM-ítélet a jelen ügyben nem alkalmazható. A SABAM-ügyben a közös jogkezelő szervezet által követelt díjak összege olyan díjszabáson alapult, amely állítólag nem felelt meg a közös jogkezelő szervezet által nyújtott szolgáltatások gazdasági értékének. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés, amellyel kapcsolatban a SABAM-ítélet született, többek között annak megállapítására irányult, hogy az erőfölényben lévő közös jogkezelő szervezet díjszabásának milyen pontosnak kell lennie ahhoz, hogy ne kerüljön sor erőfölényével való visszaélésre.
- 12 Az e két ügy a művek nyilvánosságához közvetítésének szempontja, valamint a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás megléte tekintetében tér el egymástól. A jelen ügyben nem került sor művek nyilvánosságához közvetítésére (azokban a szobákban, amelyek üresen álltak). A SABAM-ítélettel eldöntött ügyben azonban – bizonyítható módon – művek nyilvánosságához közvetítésére került sor. Ha művek nyilvánosságához közvetítése nem merült fel, akkor nem kellett volna díjat fizetni.⁷ A SABAM-ítélet szerint „a közös jogkezelő szervezet által alkalmazott díjnak figyelembe kell vennie a szerzői jogi védelem alatt álló zeneművek ténylegesen felhasznált mennyiségét”.⁸
- 13 A hivatal elnöke szerint a SABAM-ítélet ténylegesen és kizárólag a következőkkel foglalkozott: a) a SABAM által kezelt repertoár mely részét közvetítették a nyilvánosságához b) milyen közönség számára, és hogy a későbbiekben alkalmazott jogdíj mértéke összeegyeztethető-e az EUMSZ 102. cikkel. A közös jogkezelő szervezet a nyújtott szolgáltatás (a mű nyilvánosságához való közvetítése) fejében jogosult volt jogdíjat követelni. A felperes esetében azonban nem ez a helyzet. A szálláshelyek azon szobáiban, amelyek üresen álltak, egyáltalán nem került sor a mű nyilvánosságához való közvetítésére, és a szálláshelyek üzemeltetői olyan szolgáltatásokért fizettek,

⁷ A főtanácsnok SABAM-ügyre vonatkozó indítványának 80. pontja.

⁸ A SABAM-ítélet 50. pontja.

amelyeket ténylegesen nem vettek igénybe. Ezért az alperes azt állítja, hogy a SABAM-ítélet nem nyújt támpontokat a felperes gyakorlatának értékeléséhez, amelyet nem a tisztességtelen árak alkalmazása szempontjából kellett volna vizsgálni.

- 14 A hivatal elnöke szerint kétségtelen, hogy a SABAM-ügy azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy jogszerű volt-e az adott jogdíj alkalmazása, amely csak abban az esetben jogszerű, ha a bizonyíthatóan sor került a mű nyilvánosságához való közvetítésére. A SABAM ítélet 41. pontja kimondta: „[...] az ilyen díjtáblázatból eredő díjak e zeneművek nyilvánosságához közvetítésének ellenértékét képezik.”

ii. A tisztességtelen üzleti feltételek alkalmazott tesztjének megfeleltetése

- 15 A felperes nem ért egyet a hivatallal azzal kapcsolatban, hogy az ár meghatározásának módszerét a tisztességtelen feltételek alkalmazása szempontjából kellene-e értékelni. Ezenfelül a hivatal helytelen határozathozatali gyakorlatra hivatkozott,⁹ és azt helytelenül értelmezte, valamint téves értékelést adott. A hivatkozott határozathozatali gyakorlat egy része ugyanis erőfölényben lévő vállalkozásnak a versenyre jelentős negatív hatást kifejtő magatartására vonatkozott. Ezenfelül e gyakorlat az STIM-ítéletre hivatkozott, amely azonban a túlzottan magas árak felszámításának gyakorlatára vonatkozott, miközben elutasította a SABAM-ítélet alkalmazását, amely szintén a túlzott árakat érintette.
- 16 A felperes megjegyzi, hogy az uniós határozathozatali gyakorlatnak és a vonatkozó jogirodalomnak¹⁰ megfelelően a tisztességtelen üzleti feltételek formájában megvalósuló erőfölénnyel való visszaélés esetében háromlépcsős tesztet kell végezni, amelynek keretében a következők értékelésére kerül sor: i. az üzleti feltétel nem kapcsolódik-e a szerződés céljához, vagy nem szükséges-e ahhoz, hogy a szerződés elérje a kívánt eredményt, ii. az üzleti feltétel sérelmes-e a másik szerződő fél számára, valamint iii. az üzleti feltétel nem megfelelő-e és nem tisztességes-e. Ugyanakkor a hivatal nem végezte el a teszt első két szakaszát, és e tesztől függetlenül csak az üzleti feltételek valamiféle elvont „tisztességességére” hivatkozott.
- 17 A hivatal elnöke úgy véli, hogy e határozatokat alkalmazni kell. A Bizottság és az uniós bíróságok ugyanazzal a gyakorlattal, azaz a tisztességtelen üzleti feltételek előírásával foglalkoztak (az STIM-ítélet kivételével). A hivatal elnöke szerint ez a határozathozatali gyakorlat még nem módosult. Az adott magatartás értékelése szempontjából alapvető fontosságú az a kérdés, hogy e magatartás feltétlenül

⁹ A Bizottság 1971. június 2-i GEMA- határozata (71/224); a Bíróság 1974. március 27-i BRT-ítélete (C-127/73, a továbbiakban: BRT-ítélet); a Bizottság 2001. április 20-i DSD-határozata (2001/463/EK, COMP D3/344493, a továbbiakban: a Bizottság DSD-határozata); a Bíróság 2007. május 24-i DSD-ítélete (T-151/01) és a Bíróság 2008. december 11-i STIM-ítélete (C-52/07, a továbbiakban: STIM-ítélet).

¹⁰ O’Donoghue, Robert, Padilla, Jorge. *The Law and Economics of Article 102 TFEU*. 3. kiadás, Oxford, Hart Publishing, 2020, 1043. o.

szükséges-e a kitűzött cél eléréséhez, ezzel kapcsolatban pedig ellenőrizni kell, hogy a közös jogkezelő szervezet figyelembe veszi-e az összes releváns érdeket annak érdekében, hogy egyensúlyt teremtsen a között, hogy a szerzők maximális mértékben szabadon rendelkezzenek jogaikkal, és a jogaik hatékony kezelése között.¹¹

18 Ami azt az állítást illeti, hogy a háromlépcsős tesztet nem megfelelően végezték el, a hivatal elnöke nem ismer olyan konkrét bizottsági vagy uniós bírósági határozatot, amelyben ilyen tesztet alkalmaztak volna, a felperes pedig kizárólag a jogirodalomra hivatkozott. Ugyanakkor más külföldi jogirodalom nem tesz említést ilyen tesztről a tisztességtelen üzleti feltételekkel kapcsolatban. Ellenkezőleg, a felperes kiemeli, hogy a tisztességtelen feltételek előírása formájában megvalósuló erőfölénnyel való visszaélés eseteinek csekély száma miatt nehéz meghatározni azokat a teszteket, amelyeket alkalmazni kellene. Márpedig a Bizottság és a Bíróság által alkalmazott tesztek figyelembe veszik az adott feltétel versenyellenes hatásait és annak megalapozottságát.¹² Ebben az esetben tehát nem kellett alkalmazni a háromlépcsős tesztet. Elegendő volt, hogy a hivatal megvizsgálta az üzleti feltételnek az ellenszolgáltatáshoz viszonyított arányosságát és a felperes magatartásának megalapozott indokainak fennállását.

19 A STIM-ítéletet illetően a hivatal elnöke azt állítja, hogy bár ezen ítéletben túlzott árakról volt szó, mégis az EUMSZ 102. cikk értelmezésével kapcsolatos fogalmi kérdésekkel foglalkozott, és a Bíróság ezen ítéletben dolgozta ki az arányosság elvét, amely a hivatal elnöke szerint a tisztességtelen üzleti feltételekre is kiterjeszhető. Ezzel szemben a hivatal elnöke szerint a SABAM-ítélet nem tartalmaz a felperes esetére alkalmazható elvi következtetéseket.

iii. A United Brands ítélet, az AKKA-ítélet és a SABAM-ítélet alkalmazhatósága abban az esetben, ha a felperes magatartását a túlzott mértékű árak alkalmazása szempontjából kellene értékelni

20 A felperes azt állítja, hogy ha a hivatal a felperes magatartását úgy értékelte volna, ahogyan azt kellett volna, azaz a túlzott mértékű árak alkalmazása szempontjából, akkor a felperes által felszámított jogdíjak nem voltak túlzott mértékűek. Az alkalmazandó tesztek a United Brands ítéletből, az AKKA-ítéletből és a SABAM-ítéletből erednek. A hivatal azzal, hogy a felperes magatartását tisztességtelen üzleti feltételek alkalmazásának minősíti, megkísérli elkerülni, hogy ezen ítéleteket alkalmazni kelljen.

21 Ezenfelül a felperes arra hivatkozik, hogy ezen ítélezési gyakorlat szerint a túlzott árak értékelésének tesztje a következő két szakaszból áll: i. annak értékelése, hogy túlzott aránytalanság áll-e fenn a tényleges költségek és a

¹¹ Hivatkozással a BRT-ítéletre.

¹² González-Díaz, F. E., Snelders, R. *EU Competition Law. Volume V. Abuse of Dominance under Article 102 TFEU*. Claeys & Casteels Law Publishers nv, 2013., 692. o.).

követelt ár között, és ha igen, ii. annak vizsgálata, hogy az alkalmazott ár nem aránytalan-e abszolút értelemben, vagy a versenytárs termékekkel¹³ vagy más tagállamokban – adott esetben különös tekintettel a konkrét felhasználói szegmensek vonatkozásában – alkalmazott díjakkal összehasonlítva.¹⁴

- 22 A felperes azt állítja, hogy nem sértette meg az EUMSZ 102. cikket. A fent hivatkozott teszt első szakaszát illetően a felperes hangsúlyozza, hogy nincs más olyan módszer, amely lehetővé tenné a szálláshelyek szobái foglaltságának pontos meghatározását annak érdekében, hogy egyúttal elérje a szerzők érdekeinek védelmére irányuló jogszerű célt, és elkerülje a szerződések kezelésének és a felperes által védett, védendő zeneművek felhasználása ellenőrzése költségeinek aránytalan növekedését. A felperesnek nincs lehetősége arra, hogy folyamatosan ellenőrizze az egyes szálláshelyek kihasználtságát. A teszt második szakaszát illetően a felperes hozzáteszi, hogy még ha létezne is más módszer a szobák kihasználtságának megállapítására, a jogdíjak mértéke megfelelő lenne a külföldi közös jogkezelő szervezetek jogdíjaihoz képest, amit a hivatal által a közigazgatási eljárásban felhasznált adatok is alátámasztanak.
- 23 A hivatal elnöke jelezte, hogy a felperes gyakorlatát nem a túlzott árak, hanem a tisztességtelen feltételek alapján értékelte, mivel az EUMSZ 102. cikk értelmében vett tisztességtelen feltételek részét képezi az erőfölénnyel való visszaélés gyakorlata, amely abban áll, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás tisztességtelen feltételeket ír elő, különösen olyan feltételeket, amelyek a szerződéskötéskor nyilvánvalóan aránytalanok az ellenszolgáltatáshoz képest.

iv. A verseny torzításának ténybeli eleme és az ezzel kapcsolatos bizonyítási követelmény

- 24 A felperes szerint a hivatal nem foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a jogdíjak megállapításakor a szobák foglaltságának figyelmen kívül hagyása a verseny torzulásához vezetett-e. A felperes azt állítja, hogy az ítélezési gyakorlat szerint az erőfölényben lévő vállalkozás magatartása nem minősíthető visszaélésszerűnek, ha még csak elhanyagolható mértékű versenyellenes hatást sem gyakorol a piacra. Elegendő a potenciális versenyellenes hatás bizonyítása, ez azonban nem lehet pusztán hipotetikus hatás.¹⁵ A versenyellenes hatást nem kell bizonyítani a célja által (*by object*)¹⁶ versenyellenes magatartások esetében, amelyek vonatkozásában azonban megfelelően és kellően megalapozott, versenyellenes jellegüket bizonyító tapasztalatnak kell fennállnia.¹⁷ A hivatal

¹³ A United Brands ítélet 252. pontja.

¹⁴ AKKA-ítélet rendelkező részének 2. pontja.

¹⁵ Lásd: 2012. december 6-i AstraZeneca ítélet (C-457/10 P, 112. pont); 2011. december 17-i TeliaSonera ítélet (C-52/09; a továbbiakban: TeliaSonera ítélet); 2015. október 6-i Post Danmark ítélet (C-23/14, 65. pont).

¹⁶ Lásd: a Bíróság 2020. január 30-i Paroxetin ítélete (C-307/18, 155. pont).

¹⁷ A Bíróság 2020. április 2-i Budapest Bank ítélete (C-228/18, 76. és 79. pont).

azonban semmi ilyesmire nem hivatkozott, a felperes szerint pedig az, hogy a közös jogkezelő szervezet nem vette figyelembe a szálláshelyek szobáinak foglaltságát, nem tekinthető ilyen gyakorlatnak.

- 25 A felperes nem ért egyet a hivatal elnökének azon álláspontjával sem, amely szerint nem kell bizonyítani a versenyre gyakorolt tényleges hatást, mivel a tisztességtelen feltételek alkalmazásának tényállási elemei kizárólag a veszélyeztető cselekmény jellegével bírnak. Az ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis a versenyhatóságnak azt kell bizonyítania, hogy „a verseny »ténylegesen« akadályozva vagy korlátozva volt, illetve torzult”.¹⁸
- 26 A felperes szerint nem világos, hogy a szálláshelyek üzemeltetőit hogyan érthette volna versenyhátrány.¹⁹ A hivatal ugyanis a felperesnek a jogdíjak meghatározásának módszerét rója fel, nem pedig azok összegét. A jogdíjak összege – a szankció kockázata nélkül – magasabb is lehetett volna, ha a felperes a hivatal által előnyben részesített ármegállapítási módszert alkalmazta volna. A jogdíjak megállapításának módszere következtében a felperes nem juthatott volna úgynevezett monopolelőnyhöz. Még ha a piacon több egymással versengő közös jogkezelő szervezet is jelen lenne, biztosan nem versenyeznének egymással abban a tekintetben, hogy melyikük veszi figyelembe a szálláshelyek kihasználtságát. A verseny az áron és a repertoár terjedelmén alapulna. Az ármegállapítás módszere nem jelent versenyelmet.
- 27 A felperes hangsúlyozza, hogy az erőfölénnyel való visszaélés tilalmának célja a fogyasztók jólétét közvetlenül vagy közvetve befolyásoló gyakorlatok megakadályozása.²⁰ Az alperes nem bizonyította a fogyasztók jólétére gyakorolt negatív hatást.²¹ Ehelyett az ítélkezési gyakorlatban elfogadott követelmény helyett csupán a „tisztességesség” homályos fogalmát használta. Az alperes nem bizonyította a felperes magatartásának kizsákmányoló hatását, bár azt ilyenként értékelte; ennek során azt kellett volna bizonyítania, hogy az üzleti feltétel a következőket eredményezi: i. a piaci szerkezet torzulása, amely hatással van a fogyasztók jólétére, vagy ii. az emberi társadalom alapvető értékeinek megsértése, amely értékek minden bizonnyal magukban foglalják a fogyasztók kulturális életét is.²²

¹⁸ Lásd: a Bíróság 2018. december 12-i Servier ítélete (T-691/14, 1129. pont); a Bíróság 1966. június 30-i LTM-ítélete (C-56/65, 359. és 360. pont) vagy a Bíróság 2018. december 12-i Krka ítélete (T-684/14, 361. pont).

¹⁹ A Bíróság 2018. április 19-i MEO-ítélete (C-525/16, különösen a 37. pont, a továbbiakban: MEO-ítélet).

²⁰ A Bíróság 2012. március 27-i Post Danmark I ítélete (C-209/10) (a továbbiakban: Post Danmark I ítélet).

²¹ A Bíróság 2022. május 12-i SEN ítélete (C-377/20).

²² Lásd: a főtanácsnok SABAM ügyre vonatkozó indítványa, 22. pont.

- 28 A hivatal elnöke rámutat arra, hogy a versenyjogi jogsértés anyagi jogi feltételeként megkövetelt versenytorzulás csak a veszélyeztető cselekmény jellegét foglalja magában. Mindenesetre az alperes a felperes gyakorlatát nem célja által (*by object*) versenyellenes gyakorlatként kezelte, amely tekintetében nem kell bizonyítani a versenyellenes hatásokat. A hivatal határozatából kitűnik, hogy a felperes torzította a versenyt, mivel kereskedelmi partnereit kihasználta azáltal, hogy objektív indokok nélkül tisztességtelen üzleti feltételeket írt elő velük szemben, és ezzel anyagi kárt okozott kereskedelmi partnereinek, miközben kereskedelmi partnereinek gyakorlatilag nem volt más lehetősége.²³
- 29 Ami a kárt és a MEO-ítéleten alapuló érvelést illeti, a hivatal elnöke hozzáteszi, hogy az uniós ítélkezési gyakorlat a kárt nagyon tágan határozza meg.²⁴ A felperes magatartása egyértelműen befolyásolta a szállásadók költségeit és nyereségét, és rontotta versenyhelyzetüket.
- 30 A hivatal elnöke szerint az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az erőfölénnyel való visszaélés tilalma nemcsak a fogyasztóknak azonnali károkat okozni képes, hanem a hatékony verseny szerkezetét torzító gyakorlatokra is vonatkozik.²⁵ Ahhoz hogy határozni lehessen arról, hogy valamely versenytárs magatartása visszaélésszerű jellegű-e, nem szükséges annak vizsgálata, hogy e magatartás okozott-e károkat a fogyasztóknak. Elegendő annak vizsgálata, hogy volt-e versenykorlátozó hatása.²⁶ A hivatal kétségkívül nem bizonyította azt, hogy a felperes magatartása hatással volt-e a fogyasztókra (és nem is kellett volna ezt bizonyítania), azt viszont bizonyította, hogy e magatartás hatással volt más versenytársakra, akik a felperes szerződő partnerei, azaz a szálláshelyek üzemeltetői voltak.
- 31 A hivatal elnöke szerint, aki a United Brands ítéletre hivatkozott, a felperes versenyellenes magatartást tanúsított, amely abban nyilvánult meg, hogy tisztességtelen feltételeket írt elő, és ténylegesen kihasználta az üzleti partnereket (a szálláshelyek üzemeltetőit). A kizsákmányolást eredményező gyakorlat lényege, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás üzleti partnerei kárára nem tehet szert túlzott mértékű előnyre a meggyengült verseny alapján, így még tovább torzítva a versenyt. Ugyanakkor a felperes pontosan ezt tette.
- 32 A hivatal elnöke szerint azon álláspontját, miszerint nem kell bizonyítania a magatartásnak a fogyasztók jólétére gyakorolt negatív hatását, a Post Danmark I ítélet alapján sem változtatja meg. A felperes magatartása ugyanis olyan gyakorlatot jelent, amely nem közvetlenül, hanem közvetve – a felperes kereskedelmi partnerein keresztül – befolyásolja a fogyasztókat. A Post

²³ Lásd: a Bizottság DSD-határozata, 111–115. pont.

²⁴ A TeliaSonera ítélet 64. pontja.

²⁵ A Bíróság 1973. február 21-i Continental Can ítélete (6/72, 36. pont).

²⁶ Lásd: Bíróság 2007. március 15-i British Airways ítélete (C-95/04 P, 106., 107. pont).

Danmark I ítéletben ugyanis mindenekelőtt az erőfölénnyel való visszaélésnek minősülő versenykorlátozó gyakorlatról volt szó, miközben azonban a felperes magatartása abban állt, hogy kereskedelmi partnereit – a szálláshelyek üzemeltetőit – kihasználta, nem pedig abban, hogy kizárta őket a versenyből.

v. *A tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt érzékelhető hatás bizonyítása*

- 33 A felperes azt állítja, hogy az EUMSZ 102. cikk alkalmazásához két kritérium teljesülése szükséges, nevezetesen: i. a vállalkozásnak a belső piacon vagy annak jelentős részén fennálló erőfölénye, és ii. magatartásának a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt érzékelhető hatása.
- 34 A felperes elismeri, hogy a belső piac jelentős részén erőfölénnyel rendelkezik. Vitatja azonban, hogy magatartása (azaz ármegállapítása módszere) önmagában a külföldi szerzőknek fizetett jogdíjak emelkedését eredményezhetné.²⁷ Még ha a hivatal elnöke szerint elegendő is lenne a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt érzékelhető hatásának pusztán lehetősége, a képviselt szerzők összes bevétele tekintetében azonban itt elhanyagolható összegről van szó. Az alperes tehát nem bizonyította, hogy a vizsgált magatartás *érezékelhető hatást* gyakorolt volna a tagállamok közötti kereskedelemre.
- 35 A hivatal elnöke hangsúlyozza, hogy a hivatal a *tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás*²⁸ fogalmának értelmezése tekintetében a Bíróság ítélezési gyakorlatára és a Bizottság közleményére támaszkodott. A tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás potenciális is lehet, és nem szükséges vizsgálni a beavatkozás tényleges mértékét.²⁹ A Bíróság megállapította, hogy a monopolhelyzetben lévő szerzői jogi közös jogkezelő szervezet által beszedett díjak érinthetik a határokon átnyúló kereskedelmet, és ezért ebben a helyzetben az EUMSZ 102. cikket alkalmazni kell.³⁰ A STIM-ítéletben és az AKKA-ítéletben³¹ a Bíróság megállapította, hogy a közös jogkezelő szervezet által gyakorolt árképzési gyakorlat befolyásolhatja a tagállamok közötti kereskedelmet, ha a szervezet külföldi jogosultak jogait is kezeli. A felperes maga is elismeri, hogy külföldi szerzők műveit is kezeli, magatartása tehát nemcsak Csehországban, hanem más tagállamokban is érinti a versenyt.

²⁷ Lásd az AKKA-ítélet 29. pontját.

²⁸ A Szerződés 81. és 82. cikkében megfogalmazott kereskedelemre gyakorolt hatás fogalmáról szóló bizottsági közlemény, (2004/C 101/07), elérhető a következő címen: <https://bit.ly/4bMnQsc>.

²⁹ A Bíróság 1999. október 7-i Irish Sugar ítélete (T-228/97, 170. pont) vagy a Bíróság 1978. február 1-jei Miller International Schallplatten GmbH ítélete (19/77, 15. pont).

³⁰ Lásd: a Bíróság 1989. július 13-i Tournier ítélete (395/87, 35–38. pont), 1989. július 13-i Lucazeau és társai ítélet (110/88, 241/88 és 242/88, 21–25. pont).

³¹ A STIM-ítélet 23. pontja és az AKKA-ítélet 29. pontja.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 36 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a Bíróság még nem foglalkozott a jelen ügyben szóban forgó azon kérdéssel, hogy az EUMSZ 102. cikk a) pontja értelmében vett erőfölénnyel való visszaélésnek minősülhet-e az, hogy ha szálláshelyek szobáinak foglaltságát nem veszik figyelembe a jogdíj összegében. A kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy – amint azt a felperes állítja – a SABAM-ítéletből levezethetők-e a felperes azon gyakorlatának értékelésére alkalmazandó konkrét normák, hogy a szálláshelyektől beszedett jogdíjban nem veszi figyelembe a szobafoglaltságot.
- 37 Azon kérdést illetően, hogy a hivatalnak a következő szempontokból kellett volna-e értékelnie a felperes magatartását: a) túlzó árak (a felperes álláspontja) vagy b) indokolatlan kereskedelmi gyakorlat (a hivatal álláspontja), a Bíróság az ítélezési gyakorlatában nem kínált megoldást olyan konkrét kritériumok formájában, amelyek alapján a nemzeti hatóságok megítélhetnék, hogy e két út közül melyiket kell járniuk, és adott esetben melyik tesztet kell alkalmazniuk.
- 38 Továbbra is bizonytalan, hogy miként kell megoldani a versenytorzítás formájában megvalósuló versenyjogi jogsértés tartalmi elemének problémáját, azaz, hogy ezen elem pusztán a veszélyeztető cselekmény jellegével bír-e, vagy a hivatalnak kellett-e volna bizonyítania, hogy a felperes magatartása legalább elhanyagolható tényleges versenyellenes hatásokkal járt. Ha a hivatalnak ezt bizonyítania kellett volna, akkor az felvetette volna azt a további kérdést, hogy a fogyasztók jólétére gyakorolt közvetlen vagy közvetett hatás vagy a felperes üzleti partnerei szempontjából hátrányos kizsákmányoló gyakorlatok hatását is bizonyítani kell-e.
- 39 Ehhez kapcsolódik az a kérdés is, hogy bizonyítani kell-e a felperes magatartásának a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt érzékelhető hatását (a felperes álláspontja), vagy elegendő-e annak észszerű feltételezése, hogy ilyen hatás fennállhat, és ezért nem szükséges annak tényleges terjedelmét vizsgálni (a hivatal álláspontja). Ez az EUMSZ 102. cikk alkalmazásának egyik feltétele.
- 40 Számításba kell ezért venni a felperesnek az Európai Unió Alapjogi Chartájában rögzített lényeges alapjogait, nevezetesen a vállalkozás szabadságát (16. cikk), a tulajdonhoz való jogot (17. cikk) és a tisztességes eljáráshoz való jogot (47. cikk).